

EUROPEJSKIE CENTRUM EKOLOGICZNEJ GOSPODARKI ŻYWNOŚCIOWEJ NA LUBELSZCZYŹNIE

I. Uwarunkowania negatywne

1. Lubelszczyzna, która w okresie 45 – ciu powojennych lat stawała się z najbiedniejszego regionu rolniczego, regionem o dużym specjalistycznym potencjale rolnym z rozbudowanym przetwórstwem rolno – spożywczym, z silnym ośrodkiem akademickim wraz z ośrodkami badawczo – rozwojowymi, w ciągu 20 lat transformacji została zdegradowana do regionu biedy i niedostatku.
2. Niska opłacalność produkcji rolniczej i trudności w zbyciu wytworzonych w gospodarstwach rolnych produktów powodują nasilenie się zjawiska odłogowania i ugorowania gruntów ornych.
3. Nadmiar siły roboczej, który hamuje zmiany w strukturze agrarnej, ogranicza efektywność gospodarowania oraz postęp technologiczny, które z kolei powodują niskie dochody rolnicze i niepełne wykorzystanie potencjału produkcyjnego.
4. Zbyt mała liczba zakładów nowoczesnego przetwórstwa rolno – spożywczego sprawia, że region nie czerpie ogromnych korzyści z posiadanych zasobów.
5. Niskie zdolności przetwórcze istniejących zakładów w minimalnym stopniu zabezpieczają zagospodarowanie surowców wyprodukowanych na terenie województwa.
6. Mała efektywność wykorzystania posiadanych zasobów naturalnych, rzeczowych oraz kapitału ludzkiego.
7. Rolnictwo województwa oprócz dużego rozdrobnienia produkcji, charakteryzuje się również rozdrobnieniem obrotu produktami rolnymi. W wyniku urynkowienia gospodarki zlikwidowane zostały utrwalone wcześniej kanały dystrybucji, a rynek rolny stał się rozproszony i mało przejrzysty dla słabych ekonomicznie gospodarstw rolnych, co bardzo utrudnia zbyt artykułów rolnych. Brak dużego profesjonalnego rynku hurtowego.

II. Potencjał i szanse

1. Duże zasoby czystej ekologicznie ziemi (brak zagrożeń zanieczyszczeniami przemysłowymi, chemicznymi). Znakomite warunki glebowe i klimatyczne. Bardzo korzystne ukształtowanie powierzchni areału uprawnego. Użytki rolne wynoszą ok. 1432 tys. ha (51,7% ogólnej powierzchni województwa).
Województwo lubelskie odznacza się dużym udziałem gruntów rolnych o wysokich klasach bonitacyjnych gleb. Ich udział stanowi ok. 73% ogólnej powierzchni, w tym gleby szczególnie chronione (kl. I – III b) wynoszą prawie 37%. Gleby kl. I – III b wykształcone na lessach, występując w centralnej i południowo – wschodniej części województwa i koncentrują się na Wyżynie Lubelskiej i Wyżynie Wołyńskiej.

Natomiast najłabsze gleby (kl. V – VI z) występują głównie w obrębie terenów nizinnych, tj. północnej części województwa (Nizina Mazowiecka, Polesie Zachodnie) i w części południowo – zachodniej (Kotlina Sandomierska).

2. Jakość i klasa gleb pozwalają na różnorodne i wszechstronne uprawy. Tereny północnej i zachodniej części województwa to głównie obszary upraw ziemniaków i zbóż, sady i plantacje owoców jagodowych zlokalizowane są w zachodnim i północno – wschodnim obszarze, a uprawy buraków cukrowych i tytoniu występują w centralnej i południowej części regionu. Na obszarze województwa zachowały się reliktywne odmiany roślin uprawnych jak pasternak zwyczajny i soczewica jadalna (odmiana okrągła).
3. Hodowla zwierząt gospodarskich oraz jej struktura gatunkowa wykazuje związek z warunkami przyrodniczymi i strukturą zasiewów. Dominującym gatunkiem zwierząt jest trzoda chlewna. Znaczącą pozycję odgrywa także hodowla bydła. Na obszarze województwa lubelskiego zachowały się stare rasy zwierząt hodowlanych: konik biłgorajski, konik polski, koń domowy rasy kopczyk podlaski, bydło rasy polskiej „białogrzbietowej”, trzoda chlewna rasy „puławskiej”, owce: wrzosówki, świniarki, karnówki. Stare rodzime rasy stanowią ważne dziedzictwo kulturalne ale przede wszystkim bezcenny „bank genów”. Wiele starych ras co prawda ustępuje wyraźnie „nowoczesnym rasom” pod względem cech użytkowości (np. ilość mleka, dzienny przyrost ciała czy wcześniejsza dojrzałość rzeźna, ale zdecydowanie przewyższa pod względem jakości pozyskiwanych produktów, a co najważniejsze te rasy są niewybredne pod względem warunków klimatycznych i paszy oraz są bardzo odporne na choroby. Stąd też ochrona wartości użytkowych oraz puli genowej ginących ras i odmian staje się ważnym elementem ochrony różnorodności biologicznej. Podkreślenia wymaga fakt, iż od kilku lat w Uniwersytecie Przyrodniczym w Lublinie trwają prace nad odtworzeniem bydła rasy polskiej „białogrzbietowej”. W przyszłości możliwe będzie również rozwinięcie regionalnej współpracy z krajami, w których bydło w tym typie występuje.
4. Wraz ze wzrostem zapotrzebowania na ryby, jakie obserwuje się w Europie, otwierają się dobre perspektywy dla rozwoju akwakultury. W regionie lubelskim kompleksy stawów rybnych zajmowały ponad 6600 ha. Dotychczas produkcja stawowa prowadzona jest na małą skalę. Perspektywą dla gospodarki stawowej powinna być hodowla kilku gatunków ryb oraz dobrze zorganizowane przetwórstwo i rynek zbytu. Wskazane jest prowadzenie gospodarki kompleksowej „zintegrowanej” poprzez hodowlę wielu gatunków ryb i łączenie gospodarki stawowej z innymi formami gospodarowania (np. rozwój gospodarki rybackiej obejmującej również gospodarkę rolną oraz zwiększenie terenów rolnych poprzez zakładanie nowych stawów na nieużytkach, oczywiście niezbędna jest modernizacja stawów istniejących).
5. Silny ośrodek akademicki wraz z ośrodkami badawczo – rozwojowymi z Uniwersytetem Przyrodniczym na czele.
6. Ze względu na tradycyjne metody i niskie zużycie środków chemicznych, województwo lubelskie może stać się potęgą gospodarczą produkującą żywność wysokiej jakości, na którą wzrasta popyt zarówno wśród konsumentów polskich jak i unijnych.

Wzrost zapotrzebowania na żywność ekologiczną, powoduje, że produkcja jej zyskuje coraz większe znaczenie. Stosunkowo niskie wykorzystanie osiągnięć agrotechniki w rolnictwie, stanowiące słabość towarowej produkcji rolnej może zostać przekształcone w siłę regionu dysponującego bardzo korzystnymi warunkami do rozwoju produkcji ekologicznej.

Obserwowana w ostatnich latach zmiana preferencji i opinii konsumentów skutkuje wzrastającym zainteresowaniem i zapotrzebowaniem na produkty zdrowe.

Niezbędna jest tworzenie warunków dla rozwoju rolniczej produkcji ekologicznej, wytwarzanej metodami uwzględniającymi wymagania ochrony środowiska i potrzeby konsumentów.

Stosunkowo niska intensywność produkcji rolnej, dobrze zachowane metody produkcji i różnorodność mikro – struktur rolniczych i wiejskich są wielką szansą rozwoju Lubelszczyzny.

III. Cel: Utworzenie w Lublinie i na Lubelszczyźnie Europejskiego Centrum Ekologicznej Gospodarki Żywnościowej

1. Wzór – idea: Centralny Okręg Przemysłowy Eugeniusza Kwiatkowskiego.
2. Państwo liderem investorem.
3. Budowa sieci zakładów przetwórstwa rolno – spożywczego, chłodni, zakładów przemysłu rolnego (maszyny i urządzenia) – sieć produkcji ekologicznej żywności powiązana organizacyjnie, kapitałowo i własnościowo z rolnikami, rolniczymi zrzeszeniami i grupami producenckimi oraz sektorem publicznym
4. Organizacja instytucji rynkowych zajmujących się profesjonalną organizacją obrotu hurtowego ekologicznych artykułów rolno – spożywczych. Stworzenie ponadregionalnego rynku hurtowego.
5. Środki finansowe niezbędne do utworzenia Centrum:
  - 5.1. środki krajowe
  - 5.2. środki unijne: pomysł wpisuje się w Strategiczne Wytyczne Wspólnoty; do wykorzystania praktycznie wszystkie Programy Operacyjne.
6. Projekt Europejskiego Centrum Ekologicznej Gospodarki Żywnościowej wpisuje się w program zawarty w Manifeście Partii Europejskich Socjalistów. Partia Europejskich Socjalistów proponuje realizację europejskiej strategii na rzecz ekologicznego rozwoju i tworzenia miejsc pracy . Umożliwi ona powstanie do 2020 roku 10 mln stanowisk pracy. Zapewni również Europie pozycję lidera w dziedzinie innowacyjności nowych zielonych technologii i produktów. W Unii Europejskiej możliwa jest współpraca na wszelkich szczeblach władzy w celu stymulowania ekologicznego rozwoju.

POLSKIE WSCHODNIE ZAGŁĘBIE GAZOWE

1. Nowoczesne badania geologiczne wykazały, że w Polsce mamy ogromne pokłady gazu ziemnego, szacowane ostrożnie na 1,2 biliona metrów sześciennych.
2. Cztery województwa: lubelskie, podkarpackie, małopolskie i świętokrzyskie mają najbogatsze złoża w Polsce. W tym regionie znajduje się niemal połowa polskich złóż gazu, a gaz jest najlepszej jakości (w okolicach Rzeszowa zawartość metanu wynosi nawet 97%).
3. Polski gaz może być zdecydowanie tańszy od importowanego. Nie znajduje się pod wiecznymi zmarzlinami ani pod dnem morza. Nie występują również wysokie koszty transportu.
4. Realizacja opłacalnych szybkich inwestycji wydobywczych.
5. Polska może stać się w krótkim czasie poważnym eksporterem gazu.
6. Na Lubelszczyźnie gaz występuje w dwóch regionach: w pasie od Dębłina przez Lublin do Zamościa oraz w rejonie Tarnobrode.
7. Budowa Wschodniego Zagłębia Gazowego to zapewnienie Polsce i w Europie bezpieczeństwa energetycznego.